

Inspektionsrapport
från Skolverket
54-2007:2179

Utbildningsinspektion i
den fristående grundskolan
Backeboskolan i Nacka

Beslut
Rapport

Skolverket

Backeboskolan Ekonomisk förening
Vikingshillsvägen 68
132 37 Nacka

2008-01-17
1 (3)
Dnr 54-2007:2179

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Backeboskolan i Nacka

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Backeboskolan i Nacka kommun. Besök gjordes i skolan den 25–26 september 2007.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 17 april 2008 skall Backeboskolan Ekonomisk förening redovisa till Skolverket, Utbildningsinspektionens Enhet i Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att Backeboskolan med undantag av nedanstående brister, uppfyller författningarnas krav och har god kvalitet. Intervjuade elever och föräldrar upplever sig vara mycket nöjda med skolan.

Skolverket gör också bedömningen att skolans kunskapssyn motsvarar den som uttrycks i läroplanen och att arbetsätt och arbetsformer främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i denna. Skolans tematiska arbete och elevernas möjlighet till inflytande bidrar enligt Skolverket till detta.

Följande områden inom skolans verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolan bedriver inte en sådan verksamhet att eleverna ges möjlighet att uppnå de nationella målen i hem- och konsumentkunskap (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram i enlighet med förordningen om fristående skolor (1 a kap. 5 a § förordningen om fristående skolor).
- Skolans undervisning bedrivs inte i enlighet med tillståndet (9 kap. 2 § skollagen).

Skolverket bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolan bör analysera orsaken till variationen av uppfattningar om vad som är mål för utbildningen och verka för en djupare förståelse av olika typer av mål.
- Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att den innehåller en redovisning och bedömning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen avseende årskurs 5.

Återkallande av godkännande och rätten till bidrag för utbildningen i årskurserna 7–9

Skolverket godkände Backeboskolan som en fristående grundskola för årskurserna 7–9 genom beslut (dnr 1996:688) den 6 november 1996.

I samband med Skolverkets utbildningsinspektion i Backeboskolan har framkommit att skolan inte bedriver någon verksamhet i årskurserna 7–9 och representant för huvudmannen uppgav att det inte finns någon avsikt att bedriva någon sådan.

Skolverket beslutar med stöd av 9 kap. 12 § skollagen att återkalla godkännandet för årskurserna 7–9 vid den fristående grundskolan Backeboskolan i Nacka kommun.

Därmed återkallas också rätten till bidrag från elevernas hemkommuner för dessa årskurser samt rätten att anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever.

Detta beslut kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (se bilaga).

Återkallandet gäller från den dag det vinner laga kraft.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg
Avdelningschef

Eva Hederström
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Christiane Chin-von Måtern, Gunnel Eriksson, Anna Rydin och Claes-Göran Aggebo samt enhetschef Carl-Gustav Sidenqvist deltagit.

Bilaga

Rapport
Överklagandehänvisning

Kopia till

Nacka kommun
Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Backeboskolan

Innehåll

Inledning	1
Underlag	2
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	3
Bedömning av resultaten	4
Bedömning av genomförandet	5
Bedömning av förutsättningarna	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Backeboskolan den 25–26 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets tredje inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet läsåret 1993/94. Den senaste inspektionen av skolan gjordes hösten 1996. I Skolverkets beslut (dnr 1996:2075) konstaterades att skolan uppfyllde villkoren för godkännande för den fristående förskoleklassen och den fristående grundskolan och fortsatt har rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever respektive föräldrar samt företrädare för huvudmannen. Inspektörerna besökte också lektioner i samtliga årskurser. Intervju med skolans skolsköterska genomfördes per telefon. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Backeboskolan har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Nacka kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. I Nacka kommun har alla fristående skolor gått med på att delta i samma uppföljningssystem som de kommunala skolorna.

Beskrivning av skolan

Backeboskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	24
Grundskola	126
Särskola	0

Skolverket godkände Backeboskolan i Nacka som en fristående grundskola för årskurserna 1–6 genom beslut (dnr 1992:319) den 21 april 1992 samt för årskurserna 7–9 genom beslut (dnr 1996:688) den 6 november 1996. Enligt båda besluten har skolan rätt till bidrag och enligt det sist nämnda även rätt att anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Skolan har med stöd av övergångsbestämmelser i 2 b kap. 6 § skollagen även fått Skolverkets godkännande att bedriva förskoleklass i anslutning till skolan (dnr 1999:3143).

Genom beslut den 5 juni 2003 (dnr 2003:1170) erhöll skolan godkännande av och rätt till bidrag från elevernas hemkommuner för en fristående särskola. Godkännandet avser årskurserna 1-6. Skolverket medgav med stöd av 9 kap. 2 § punkt 4 skollagen att elevantalet i särskolan får understiga 20 elever då ansökan avsåg integrering av särskoleelever i befintlig grundskoleverksamhet.

Skolans inriktning är allmän. Skolan följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94).

Huvudman för skolan är Backeboskolan ekonomisk förening med organisationsnummer 716422–1470.

Verksamheten vid skolan startade läsåret 1993/94 med årskurserna 1–6. Verksamheten för årskurserna 7–9 startade läsåret 1997/98 med årskurs 7 i en åldersblandad grupp bestående av årskurserna 5–7. Fortsatt verksamhet i årskurserna 7–9 krävde ytterligare lokaler, men då bygglov inte erhöles inom behövlig tid valde huvudmannen att avveckla denna verksamhet. I samband med inspektionsbesöket uppgav representant för huvudmannen att det inte finns någon avsikt att återuppta verksamhet för årskurserna 7–9. Skolverket kommer därför att återkalla skolans godkännande i denna del. Däremot avser skolan att vid behov bedriva verksamhet i sarskolan i enlighet med beslut (dnr 2003:1170).

Skolan hade vid inspektionsbesöket 24 barn i förskoleklassen samt 126 elever i grundskolan. Samtliga barn och elever är folkbokförda i Nacka kommun.

Backeboskolan ligger i Saltsjö-Boo, i direkt närhet till Höggarnsfjärden. Skolan förfogar över fem byggnader som ägs av huvudmannen.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Backeboskolan och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för den fristående skolan.

Inspektörerna bedömer att Backeboskolan med undantag av nedanstående brister, uppfyller författningarnas krav och har god kvalitet. Intervjuade elever och föräldrar upplever sig vara mycket nöjda med skolan. Inspektörerna gör också bedömningen att skolans kunskapssyn motsvarar den som uttrycks i läroplanen och att arbetssätt och arbetsformer främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i denna. Skolans tematiska arbete och elevernas möjlighet till inflytande bidrar enligt inspektörerna till detta.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolan bedriver inte en sådan verksamhet att eleverna ges möjlighet att uppnå de nationella målen i hem- och konsumentkunskap (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolan upprättar inte åtgärdsprogram i enlighet med förordningen om fristående skolor (1 a kap. 5 a § förordningen om fristående skolor).
- Skolans undervisning bedrivs inte i enlighet med tillståndet (9 kap. 2 § skollagen).

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör analysera orsaken till variationen av uppfattningar om vad som är mål för utbildningen och verka för en djupare förståelse av olika typer av mål.

- Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att den innehåller en redovisning och bedömning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen avseende årskurs 5.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet ska förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Kunskaper

Förskoleklassens verksamhet pågick på annan plats än i skolan då inspektionsbesöket genomfördes, varför inspektörerna inte gavs möjlighet att samtala med barn tillhörande denna verksamhet. Inspektörerna gavs dock tillfälle att samtala med föräldrar som har sina barn i verksamheten och andra som tidigare läsar haft sina barn i denna. Samtliga uppgav att de kunnat se vad deras barn lärt sig avseende såväl normer och värden som kunskaper och att verksamheten givit en god grund för barnets skolgång.

En fristående skola ska enligt skollagen ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet ska förmedla. De nationella kursplanerna anger mål som eleverna minst ska ha uppnått i slutet av femte respektive nionde skolåret.

Våren 2007 genomfördes de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 5 av samtliga elever. Samtliga elever nådde de prövade målen i de tre ämnena. Skolan har ingen en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen för årskurs 5 och det stod vid inspektionsbesöket klart att skolan saknar ett system för kunskapsuppföljning i andra ämnen än svenska, engelska och matematik i denna årskurs (se vidare avsnitt "Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning"). För att säkerställa att eleverna når kunskaper och färdigheter som motsvarar vad som kan förväntas av elever i grundskolan bedömer inspektörerna att skolan måste förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5.

Hem- och konsumentkunskap bedrivs enligt rektorn så att en lärare ansvarar för de teoretiska momenten medan de praktiska momenten genomförs i elevernas hem med stöd av föräldrar. Enligt inspektörerna måste undervisningen i hem- och konsumentkunskap bedrivas på ett sådant sätt att skolan och inte föräldrar ansvarar för att eleverna ges möjlighet att uppnå de nationella målen. Inspektörerna bedömer att undervisningen inte bedrivs så i detta ämne och det måste åtgärdas.

Läroplanen föreskriver vikten av att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer som en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det innebär att skolan måste delge eleverna målen för utbildningen. Eleverna i Backeboskolan har olika uppfattningar om vad mål för utbildningen innebär. Några av de elever inspektörerna samtalande med uppfattar att målen består av de "tankekartor" som görs då ett

temaarbete påbörjas i syfte att synliggöra och strukturera elevernas frågeställningar. Andra elever uppfattar att det är de individuella mål som anges i den individuella utvecklingsplanen. Ytterligare andra anser att målen är de lokala tolkningar av de nationella kursplanerna som återfinns i den egna portfolien. Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera orsaken till variationen av uppfattningar om vad som är mål för utbildningen och verka för en djupare förståelse av olika typer av mål. Detta är inte minst angeläget då eleverna hanterar olika slag av mål i alla de sammanhang och situationer som ovan nämns.

Normer och värden

Enligt både läroplanen och skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig avser såväl skolmiljön i vid mening som undervisningens innehåll och utformning och ska omfatta alla elever.

Backeboskolan har väl fungerande rutiner för klassråd och elevråd. De elever inspektörerna samtalade med var införstådda med klassrådets respektive elevrådets funktion i skolans demokratiska process. De hade också förståelse för den egna rollen i denna process. Inflytande, delaktighet och ansvar gäller som omnämns inledningsvis också undervisningens utformning och innehåll och eleverna upplever att de både har inflytande över och kan ta ansvar för sin utbildning. Inspektörerna kunde vid lektionsbesök ta del av många situationer där elever kunde påverka innehåll och arbetsätt i pågående temaarbete. Eleverna uppgav också att de genom arbetet med portfolios görs delaktiga i sitt eget lärande och att dessa delvis innehåller arbeten som de själva valt ut.

Inspektörerna bedömer att eleverna har förmåga att arbeta i demokratiska former samt är införstådda med de demokratiska processerna. Likaså bedömer inspektörerna att eleverna upplever att de har inflytande på verksamheten i stort och på undervisningens utformning och innehåll. Inspektörerna vill dock påpeka att elevernas kännedom om och förståelse av utbildningsmålen är en viktig förutsättning för delaktighet, inflytande och ansvar.

Backeboskolan lägger överlag stor vikt vid arbetet med värdegrunden. Vid inspektionstillfället uppfattade inspektörerna skolan som mycket lugn och såg varken skadegörelse eller klotter. Eleverna upplever sig trygga i skolan, vilket även bekräftas av lärare och föräldrar. Både elever och personal uppger att personalen uppmärksammar eventuell kränkande behandling och att åtgärder genast vidtas om sådan uppstår. Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet fungerar väl och ligger i linje med vad som anges i författningarna.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetsätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation.

Därtill har granskats om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och andra författningar som gäller för den fristående skolan.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år. Inspektörerna vill därtill uppmärksamma skolan på att en förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan trädde i kraft den 15 oktober 2006.

Backeboskolan har upprättat en likabehandlingsplan, som redogör för aktuell lagstiftning och skolans mål. Likabehandlingsplanen är en bilaga till skolans ”kvalitetsmanual” för läsåret 2007/08 och revideras enligt rektorn i samband med ”kvalitetsmanualens” årliga uppdatering inför kvalitetsredovisningen i januari. Den beskriver det förebyggande arbetet som bland annat går ut på att likabehandlingsplanen ska presenteras för eleverna på ”ett åldersadekvat sätt” och finnas tillgänglig i varje klassrum. Den innehåller också definitioner och handlingsplaner avseende konflikthantering, kränkande behandling samt mobbing. Det framgår hur händelser och åtgärder ska dokumenteras och vem som ska ansvara för detta.

Vid intervjuer med föräldrar framgick att likbehandlingsplanen är känd bland samtliga föräldrar. Däremot var inte de elever inspektörerna samtalande med säkra på huruvida det var likabehandlingsplanen de tagit del av i början av höstterminen. De var dock helt förvissade om att de vuxna tar ansvar för och vidtar åtgärder för att förhindra kränkande behandling. De kunde också ge exempel på hur de med exempelvis Charliemetoden får lära sig hur man är en god kamrat. Vid inspektionsbesöket kunde inspektörerna lägga märke till att de vuxna var delaktiga i elevernas aktiviteter under raster och eleverna vet hur man ska handla om någon elev blir retad eller råkar illa ut under dessa.

Inspektörerna bedömer att skolans förebyggande arbete samt likabehandlingsplanen motsvarar lagens krav. Inspektörerna förutsätter att eleverna snarast görs förtrogn med likabehandlingsplanen och fortsatt ges möjlighet att delta i arbetet med denna.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Skolan fastställer i sin ”kvalitetsmanual” vilka måldokument som ligger till grund för utbildningen vid skolan. Vad gäller ”lagar, förordningar och externa styrdokument” omnämns att ”Backeboskolan följer gällande skollag och Lpo 94”. ”Interna styrdokument” utgörs bland annat av skolans lokala arbetsplan som består av s.k. styrkort med tillhörande handlingsplaner. Styrkortet utarbetas i början av varje läsår av skolans ledning i samarbete med lärarna och styrelsen.

Även kvalitetsredovisningen nämns som ett internt styrdokument. Inspektörerna vill i detta sammanhang påpeka att även förordningen om fristående skolor ska tillämpas. För övrigt behandlas ”styrkortet” i avsnitt ”Kvalitetssäkring och förbättringsarbete”.

Skolan har inför inspektionsbesöket dessutom delgivit inspektörerna lokala tolkningar av de nationella kursplanerna i samtliga ämnen, benämnda ”arbetsplaner”. I svenska och matematik finns mål för förskoleklassen samt årskursvisa mål. I dessa ämnen, liksom i engelska, uttrycks dessutom kravnivåer från och med årskurs 3. ”Arbetsplanerna” för övriga ämnen är olika till sin utformning, men samtliga innehåller mål för ”år 1–6” samt ”kriterium” för måluppfyllelse. På inspektörernas förfrågan om vilka nationella mål som varit utgångspunkt för de lokala målen i årskurs 6 uppgav lärarna att de utgått från nationella mål för årskurs 9.

I samtal med lärarna framkom att de påbörjat ett arbete med att utforma lokala tolkningar av de nationella kursplanerna som även beskriver hur skolan ska arbeta med strävansmål. Lärarna är införstådda med strävansmålen funktion och de lokala tolkningarna av dessa ska utgöra underlag för såväl planering av verksamheten som kontinuerliga uppföljningar av verksamheten. Det framkom likaså att nuvarande ”arbetsplaner” främst används för planering av undervisningen och, förutom i ämnena svenska, matematik och engelska, inte i så hög grad för att följa upp de enskilda elevernas utveckling.

Mot bakgrund av ovanstående vill inspektörerna påpeka att många av skolans ”arbetsplaner” uttrycker mål för årskurserna 1–6 vilket inte överensstämmer med de nationella målen som anger mål som eleverna minst ska ha uppnått i slutet av femte respektive nionde skolåret. Dessa ”arbetsplaner” är av det skälet inte möjliga att använda som underlag för uppföljning av elevernas måluppfyllelse i årskurs 5. Inspektörerna förutsätter därför att skolan fullföljer sitt påbörjade arbete med att lokalt tolka nationella mål och därvid tar hänsyn till hur de nationella målen är utformade.

I skolans ”kvalitetsmanual” uppges att man arbetar tematiskt och undervisningen bedrivs omväxlande ämnesvis och ämnesövergripande med ”Levande Verkstad”¹ som metod och synsätt. I ”kvalitetsmanualen” redogörs också för denna arbetsmetod och i flera sammanhang påpekas att skolan lägger stor vikt vid att ”säkra och utveckla” detta arbetssätt (se vidare avsnitt ”Kvalitetssäkring och förbättringsarbete”).

Ämnesundervisningen i engelska, matematik och svenska bedrivs främst i åldershomogena grupper. Övriga ämnen har anknytning till pågående tema och bedrivs ofta ämnesövergripande och åldersblandat för att åstadkomma ett helhetstänkande och sammanhang för eleverna. I skapande verksamhet lär sig eleverna nya tekniker som de kan använda i temat. Det framgick att lärarna lägger ned mycket tid på att ta fram ett temaområde som är tillräckligt brett för att täcka olika kunskapsformer och inriktningar och som kan utmana elevernas lärande. Lärarna utgår från de mål som ska uppnås enligt ”arbetsplanerna”. Temat inleds med en gemensam upplevelse och därefter har man en period då

¹ Bauhauspedagogiken, som växte fram i Tyskland och under 1920-talet kom till Sverige, utgjorde grund för Levande Verkstad. Metoden syftar till att frigöra den skapande förmågan, stimulera elevernas självförtroende, undvika konventionella tankemönster samt bereda väg för egna erfarenheter.

eleverna får bekanta sig med temat och reflektera över vad de kan tänkas fördjupa sig i inom temat. Elevernas tankar och frågeställningar dokumenteras i en s.k. tankekarta som utgör underlag för lärarnas fortsatta planering och dessutom för elevernas individuella planering.

I samband med inspektionsbesöket tog inspektörerna del av undervisning där detta arbetssätt tillämpades i pågående tema. Elevernas egen dokumentation i form av bilder och skapande i olika framställningsformer åskådliggör pågående tema och sätter sin prägel på skolmiljön. I samtal med lärare framgick också att läroböcker väljs kritiskt och används selektivt med utgångspunkt i det aktuella temats mål. För övrigt fick inspektörerna ta del av material som både lärare och elever själva framställt och när ett tema avslutas samlas allt material i mappar. Sammantaget bedömer inspektörerna att innehåll i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplanen och nationella kursplaner.

Undervisningen i förskoleklassen bedrivs under höstterminerna i en åldershomogen grupp medan den under vårterminerna successivt övergår till att bedrivs i samverkan med främst årskurs 1. Förskoleklassens arbete utgår från skolans lokala kursplaner i svenska och matematik. Exempelvis arbetar förskoleklasserna mycket med språkutveckling samt matematiska begrepp där eleverna utvecklar sin förmåga att upptäcka, använda och kommunicera matematik i meningsfulla sammanhang.

Som framgår i avsnitt ”Kunskaper” gavs inspektörerna inte möjlighet att ta del av förskoleklassens verksamhet men efter samtal med rektorn, lärarna och föräldrarepresentanter bedömer inspektörerna att förskoleklassens arbetssätt och arbetsformer är anpassade till barnens ålder och mognad. Med anledning av att skolan upprättat ”arbetsplaner” som omfattar förskoleklassen vill inspektörerna dock uppmärksamma skolan på att förskoleklassen är en del av skolväsendet och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Varken läroplanens mål att uppnå eller kursplanerna för grundskolans ämnen gäller emellertid för förskoleklassen. Detta betyder dock inte att skolorna är förhindrade att själva formulera vilka mål eleverna i förskoleklassen ska nå. Förskoleklassen har en speciell ställning mellan förskolan och åren i grundskolan och ska vara en integrering av de olika kulturerna.

Individanpassning och stöd

Enligt läroplanen innebär en likvärdig utbildning bland annat att undervisningen inte kan utformas lika för alla och att det finns flera vägar till målen beroende på elevernas olika behov och förutsättningar. Enligt samtliga intervjuade ges eleverna var för sig möjlighet att reflektera över vad de kan tänkas fördjupa sig i inom temat. Eleverna gav också exempel på hur arbetsformerna kan variera och anpassas till olika sätt att lära och skolans arbetssätt gör det enligt dem möjligt att redovisa temaarbeten på många olika sätt. I den händelse man i något ämne, eller på annat sätt, har behov av stöd får man enligt eleverna det och hur det ska utformas anges även i en individuell utvecklingsplan.

Från och med den 1 juli 2006 har förändringar i förordningen om fristående skolor införts avseende åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att behoven utreds om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder.

gärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolan har upprättat ett dokument benämnt ”Rutiner kring upprättandet av åtgärdsprogram”. Dokumentet beskriver hur elevens läs- och skriftspråksutveckling ska följas. Av detta framgår hur skolan med diagnostiska material kartlägger och dokumenterar varje elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och grundskolans årskurser 1–6. Det framgår också när en individuell utvecklingsplan respektive åtgärdsprogram ska upprättas och utvärderas. Åtgärdsprogrammet ska enligt dokumentet ”skrivas klart” i årskurs 2 och därmed ”skrivas under av föräldrar”. Det framgår dock inte i vilket sammanhang ett åtgärdsprogram ska upprättas och hur detta ska skilja sig från en individuell utvecklingsplan.

I ytterligare ett dokument beskrivs skolans fastställda stödåtgärder för varje ”skolår”. Också i detta fall beskrivs enbart sådana för elevens läs- och skriftspråksutveckling.

Det åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av inför inspektionsbesöket innehåller i nämnd ordning: område att utveckla, kommentarer, åtgärder, ansvarig, mål samt datum för utvärdering. ”Område att utveckla” beskrivs allmänt såsom ”Språkbruk” och ”Auditiv förmåga”. ”Kommentarer” redogör för elevens situation och beteende. ”Åtgärder” utgörs enligt inspektörerna av en blandning av åtgärder och elevens behov. ”Mål” beskriver önskat beteende hos eleven, men relaterar inte till målen i läroplanen eller kursplaner. Det framgår när, men inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Det urval av åtgärdsprogram som inspektörerna tog del av vid inspektionsbesöket är i stort sett av samma karaktär som detta. Inget av de program som inspektörerna tog del av var upprättat i något annat ämne än svenska, matematik och engelska.

Vid inspektionsbesöket framkom att det finns oklarheter om hur man upptäcker elever som behöver särskilt stöd. De ovan återgivna dokumenten beskriver hur olika diagnostiska material definierar elevens behov av särskilt stöd i läs- och skriftspråksutveckling, under det att lärarna uppgav att särskilt stöd ska ges de elever som riskerar att inte nå de mål som minst ska uppnås i slutet av årskurs 5, oavsett ämne. Nationella provet i årskurs 5 används också som grund för att bestämma en elevs behov av särskilt stöd.

Mot bakgrund av ovanstående konstaterar inspektörernas att det finns oklarheter när det gäller att identifiera vilka elever som är i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram ska upprättas även när en elev riskerar att inte nå målen i andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Åtgärdsprogram ska också ange hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas, något som inte återfinns i skolans befintliga åtgärdsplaner. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med åtgärdsprogram måste utvecklas.

Inspektörerna vill dessutom påpeka vikten av att skolans ovan redovisade dokument tydliggör att stödinsatser aldrig kan se likadana ut för alla elever, utan måste bestämmas av deras olika förutsättningar och behov och efter en kartläggning av elevens totala situation. Inte minst angeläget är det att kartlägga hur skolans arbetssätt och arbetsformer påverkar eleven. Det är också angeläget att

skolan i sina dokument klargör att ett åtgärdsprogram kan upprättas när som helst under skolåret så snart det framkommit att eleven behöver särskilt stöd.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

I avsnitt "Kunskaper" beskrivs att skolan saknar ett system för kunskapsuppföljning, på såväl individnivå som skolövergripande nivå i ämnena utöver svenska, engelska och matematik. I samtal med lärarna stod också klart att lärarna inte har någon gemensam metod att dokumentera den enskilde elevens kunskapsutveckling i övriga ämnen.

I samband med faktagranskningen har huvudmannen uppgett att skolan har arbetsplaner med målkriterier i olika ämnen, portfoliomallar i svenska, matematik och engelska, måldokument för de olika temana, olika tester i läs- och skrivutveckling i olika läsår, kommungemensamma läs- och skrivprov i skolår 3 samt nationella prov. Inspektörerna bedömer att skolan måste utveckla uppföljningen, analysen och bedömningen av den enskilde elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen för årskurs 5 i samtliga ämnen. Detta är också angeläget för att kunna avgöra om en elev är i behov av särskilda stödåtgärder.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. som även är gällande för fristående skolor ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Enligt förordningen ska kvalitetsredovisningen också främja en skolas kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningens nationella mål.

Skolan har inför inspektionsbesöket delgett inspektörerna en kvalitetsredovisning för år 2005 och en för år 2006. De är olika till sin utformning och i samtal med rektorn framgick att skolan inför framtagandet av den senaste redovisningen haft externt konsultstöd i syfte att utarbeta ett sammanhängande system för styrning, och kvalitetsredovisning. Detta system utgörs nu av "kvalitetsmanual", "styrkort" och kvalitetsredovisning.

Inledningsvis beskriver kvalitetsredovisningen för år 2006 verksamheten och dess mål. Därefter följer en redogörelse för skolans förutsättningar och resurser samt en "beskrivning" avseende resursanvändning och aktiviteter. Samma beskrivningar återfinns för övrigt i skolans "kvalitetsmanual". Avslutningsvis redovisas resultat, analys och åtgärder. Under rubriken "Pedagogiskt arbete" rapporteras måluppfyllelsen av "Normer och värden" och "Kunskaper", "Elevernas ansvar och inflytande", "Skola och hem" samt "Bedömning och betyg". Under rubriken "Kunskaper" redovisas resultatet av nationella provet i årskurs 5. Likaså nämns att eleverna i årskurs 3 hade goda resultat i "de gemensamma proven i matematik och läsa/skriva". Detta resultat var enligt kvalitetsredovisningen "över genomsnittet för Nacka kommun". Övriga ämnen är inte redovisade. Som en kvalitetshöjande åtgärd beskrivs att skolan under det kommande året ska lägga stort fokus på strävansmålen. Inspektionen har visat att detta arbete har inletts. Mot bakgrund av ovanstående bedömer inspektörerna att

skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att den innehåller en redovisning och bedömning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen avseende årskurs 5.

I skolans kvalitetsmanual framgår att kvalitetsarbetet har en central roll på skolan och ska ses som en förutsättning för att säkra en kontinuerlig utveckling på skolan. I samband med faktagranskningen har huvudmannen påpekat att skolan deltar i kommunens kvalitetsprojekt, ”Våga Visa”², något som framgår i kvalitetsmanualen. Inspektörerna har tagit del av en observationsrapport avseende den observation som genomfördes inom ramen för ”Våga Visa” i november 2006. Utfallet av denna rapport återfinns dock inte i kvalitetsredovisningen. I ”kvalitetsmanualen” redogörs också för att skolan lägger stor vikt vid att ”säkra och utveckla” arbetsmetoden ”Levande Verkstad”. Då detta sker förutan en samlad bedömning av måluppfyllelsen i alla ämnen kan det enligt inspektörerna försvåra för skolan att kunna ta ställning till vilka åtgärder som ska vidtas för att eleverna ska utvecklas i riktning mot de nationella målen. Inspektörerna förutsätter att skolan fortsatt utgår från en sådan samlad bild i utvecklingen av arbetsmetoden. Inspektörerna bedömer dock att skolan i sin helhet har ett fungerande kvalitetsarbete.

Ledning och intern kommunikation

Skolan har en skriftligt dokumenterad beskrivning av dess organisation och ansvarsfördelning. Ytterst ansvarig för Backeboskolan är styrelsen för Backeboskolan ekonomisk förening. Styrelsen består av såväl lärare som föräldrar. Ordförande och föräldrarepresentanter till styrelsen väljs av föräldrar i samband med föreningsstämma, medan lärarrepresentanter utses av skolans personal vid ett så kallat personlråd. I stadgarna för föreningen klargörs styrelsens och rektors ansvar. Enligt samtliga intervjuade är ansvarsfördelningen på skolan både tydlig och väl fungerande.

Rektorn har lärar- och rektorsutbildning och har mångårig skolledarerfarenhet. Hon är också utbildad i ”Levande Verkstads-metoden”. Rektorn och en biträdande rektor utgör en ledningsgrupp. Lärarna är organiserade i tre arbetslag med en arbetslagsledare. Tillsammans med rektorn och den biträdande rektorn bildar arbetslagsledarna en styrgrupp. Rektorn har dessutom regelbundna möten med såväl arbetslagen som hela lärargruppen då bl.a. pedagogiska frågor diskuteras.

Inspektörerna bedömer att ledningsorganisationen i Backeboskolan skolan fungerar väl.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgången till utbildning som ska erbjudas, öppenheten och urvalsregler, personalens kompetens samt läromedel, pedagogiska material och utrustning.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av eventuella avgifter samt skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt hu-

² ”Våga Visa” är ett samarbete inom utbildningsområdet som initierats av Ekerö, Nacka, Salem, Sollentuna, Tyresö, Upplands Väsby och Värmdö kommuner. ”Våga Visa” innehåller fyra delområden: observationer, självvärdering, kundundersökningar samt tester och prov

vudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Nedan följer en beskrivning av några utvalda områden av särskilt intresse för skolans förutsättningar att tillhandahålla en utbildning av god kvalitet.

Den grundläggande principen för intagning av elever till fristående skolor är att de ska vara öppna för alla elever.

Av de dokument skolan delgivit inspektörerna i samband med inspektionen framgår att följande intagningsprinciper i nämnd ordning tillämpas vid antagning till förskoleklass:

1. Förtur för syskon till barn som redan går i Backeboskolan
2. Kötid
3. Sociala/pedagogiska behov

Vid intagning till ”skolår 1” tillämpas följande intagningsprinciper i nämnd ordning:

1. Förtur till de barn som gått i förskoleklass på Backeboskolan
2. Syskonförtur
3. Kötid
4. Sociala/pedagogiska behov

Skolan har aldrig avvisat någon elev.

Inspektörerna bedömer att Backeboskolan är öppen för alla och att de angivna intagningsprinciperna är förenliga med bestämmelserna

I skolans ”kvalitetsmanual” anges att skolan kan ”skära ner på vissa underhållskostnader” genom föräldrarnas egna arbetsinsatser. De föräldrar som inspektörerna samtalade med ansåg att dessa arbetsinsatser bidrar till sammanhållning och delaktighet i skolans verksamhet, men de var inte helt eniga och övertygade om huruvida de ska ses som frivilliga. De kände inte till några konsekvenser av utebliven arbetsinsats men däremot att man vid exempelvis sjukdom eller annan anledning kan befrias från förpliktelsen. Rektorn uppgav att arbetsinsatserna är en följd av att skolan startades och drevs av föräldrar som en ekonomisk förening och att medlemmarnas arbetsinsatser då sågs som ett naturligt och nödvändigt inslag. Huvudmannen har i samband med faktagranskningen påpekat att det av stadgarna framgår att medlemskapet i den ekonomiska föreningen är frivilligt och därmed följer enligt huvudmannen att arbetsinsatsen inte är tvingande för föräldrar med barn på skolan.

För fristående skolor som av Skolverket förklarats berättigade till bidrag gäller enligt skollagen att utbildningen ska vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser. Inspektörerna bedömer att skolans arbetsinsatser är frivilliga och att skolan därvid efterlever skollagens krav. Mot bakgrund av att de intervjuade föräldrarna inte var helt säkra på huruvida arbetsinsatserna är frivilliga vill inspektörerna dock påpeka vikten av att skolan förtydligar sin information angående dessa så att det entydigt framgår att de är frivilliga.

Resultaträkningen i föreningens årsredovisning för räkenskapsåret 2005/06 visar ett överskott. Inspektörerna har i samband med inspektionsbesöket tagit del av en preliminär resultatrapport för räkenskapsåret 2006/07 som visar ett ökat överskott. Upprättad preliminär budget för budgetår 2007/08 ett positivt nettoresultat.

Skolan har också redovisat en elevprognos som grundas på de elever som är anmälda till skolans kö. Prognosen visar på att skolan har en kö av elever som säkerställer nuvarande elevunderlag.

Inspektörerna bedömer att såväl elevunderlag som huvudmannens ekonomiska situation uppfyller de krav på stabilitet som ställs på en fristående skola.

Skolans klasslärare har utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. Undervisning i moderna språk samt trä- och metallslöjd bedrivs, i enlighet med avtal med kommunen, i en närliggande kommunal skola av lärare med anställning i denna.

I samband med faktagranskningen har rektorn uppgett att Backeboskolan låter eleverna ha undervisning vid den kommunala skolan eftersom det egna elevunderlaget är för litet för att kunna bilda egna språkgrupper. Enligt rektorn kan Backeboskolans elever på detta sätt välja mellan de språk som den kommunala skolan kan erbjuda. Vid faktagranskningen har rektorn även uppgett att Backeboskolans 17 elever som valt spanska bildar en egen grupp, medan de fem elever som valt franska och den enda elev som valt tyska ingår i grupper som omfattar elever från flera skolor. Backeboskolans elever bildar en egen grupp i träslöjd. Ämnet idrott och hälsa bedrivs i en idrottshall till vilken eleverna färdas med buss. Undervisningen bedrivs gemensamt av respektive klasslärare och en externt anlitad idrottslärare från KFUM. Denne lärare är utbildad vid Bosöns idrottshögskola. Backeboskolan och aktuella lärare har regelbundna samtal om såväl undervisningens utformning som enskilda elevers utveckling.

De bestämmelser i skollagen som reglerar godkännande respektive rätt till bidrag för fristående skolor är utformade på ett sådant att det förutsätts att utbildningen ska bedrivas av den fristående skolan. I förordningen om fristående skolor finns dock bestämmelser om att modersmålsundervisning kan erbjudas genom att skolorna träffar avtal med någon annan om undervisningen. Det finns inga andra bestämmelser som behandlar möjligheten för en fristående skola att genom avtal överlåta på annan huvudman, vara sig privat eller offentlig, att bedriva delar av eller hela den utbildning som huvudmannen har fått rätt till bidrag för. Skolverket accepterar dock att en fristående skola sluter avtal med en offentlig huvudman avseende lokaler och viss utrustning så som idrottshall och slöjdsal, vilket är aktuellt för Backeboskolan.

I en fristående skola ska enligt Skolverkets ställningstagande också avtal om undervisning kunna upprättas där skolan saknar lokal och lärare, t.ex. i slöjd, men då endast om det sker i begränsad omfattning och om eleverna utgör en egen grupp, något som är fallet för Backeboskolans elever.

Däremot bedömer inspektörerna att skolans sätt att överlåta hela språkvalet till en kommunal skola inte är förenligt med ovan beskrivna krav. Inspektörerna bedömer att detta måste åtgärdas.

Datum	Ort
2008-01-17	Stockholm

Eva Hederström
Christiane Chin-von Máttern

Överklagandehänvisning

Detta beslut kan överklagas till Länsrätten i Stockholm av den som beslutet angår, om beslutet går denne emot.

Överklagandet skall vara skriftligt och skickas in till Skolverket, 106 20 Stockholm. Skrivelsen skall ha kommit in till Skolverket inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av det aktuella beslutet.

Skrivelsen skall innehålla uppgift om vilket beslut som överklagas, vilken ändring som klaganden önskar samt vilka skäl som klaganden önskar åberopa för att beslutet skall ändras.